

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

דברים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים אי"א נו"נ

עוסק בצ"צ באמונה

מרא דאתרא דקהילת לוי יצחק חב"ד בלאס אנדזשעלעס

מורנו הרב שמעון ע"ה

בן הרה"ח הת' השד"ר ר' מנחם שמואל דוד הלוי ז"ל

רייטשיק

שליח ומקושר בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

למד ולימד תורת הנגלה והנסתר בחיות פניני

אוהב שלום ורודף שלום ומעורב עם הבריות

התמסר בלב ונפש להדריך בני קהילתו באהבת ישראל

דאג ועמל למענם בגו"ר בטוב לבבו

באהבה אבהית, בחמלה ובקירוב הדעת

וביחוד לנצרכים ונמוכי רוח

חבר רבני חב"ד בקאליפארניא

מו"צ ומשפיע לאנ"ש ושלוחים ורבים נהנו ממנו עצה ותושי'

עסק במרץ ובלהט במבצעים ובהפצת המעיינות

שתל בעירו קשר והתמסרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

העמיד דור ישרים יבורך חסידים שלוחים ומקושרים

נפטר בשם טוב

חג הגאולה כ' כסלו ה'תשפ"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה!!!"
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

דברים *

מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"6, וכ"משיח ודאי" (עי"ז) ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל"7 – נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליך את כל בני" בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

בעמדנו באלף הששי עצמו, לאחרי "חצות" האלף, לאחרי שנת ה'ת"ק⁸, ולאחרי הקיצים השונים שכבר חלפו, בשנת תר"ח⁹ ושנת תרס"ו¹⁰, עד – ההכרזה של נשיא דורנו, "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹¹, אשר בשנים אלו ניתוסף יותר ויותר בגילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד ועוד, עד – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו בפינה נידחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות דהפצת המעינות חוצה, אלא גם המעינות דפנימיות התורה בעצמם.

... כבר סיימו כל הענינים, וביהמ"ק עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל הענינים – כבר "הכל מוכן לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים כבתיבה סגורה ונתנו את התיבה והמפתח שלה לכאו"א מישראל¹²,

הדבר היחידי שעליו מחכים הוא – שיהודי יצק עוד צעקה, עם עוד בקשה ותביעה ועוד תזכורת: "עד מתי?!".

ועל ידי זה הוא פועל שמשיח צדקנו נכנס עכשיו לבית הכנסת זה, ולוקח את כל בני" כאן בתוך כלל ישראל לארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

א. המחלוקת בענין איסור "פליטה" של בישולי נכרים

לגבי האיסור של בישולי נכרים, הנלמד¹ בדרך של "אסמכתא"² מן הפסוק³, "אוכל בכסף תשברני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי" (מה מים שלא נשתנו... על ידי האור אף אוכל...") – יש מחלוקת בין הפוסקים, אם הכלים אשר בלעו מפליטת בישולי נכרים נאסרים אף הם, אם לאו.

יש סוברים⁴, שכיון שאיסור בישולי נכרים הוא "משום חתנות"⁵, משום שהם עלולים להביא לידי נישואים לנכריה, לא אסרו את ה"פליטה", "בהא ליכא (=בכך אין) ודאי משום חתנות"⁶. אך לפי רוב הפוסקים⁷, נאסרו גם הכלים, "דכ"ל שאסרוהו חכמים, פליטתו כמוהו"⁸.

ויש לומר, שזה בדומה לנסרים שרחבם ארבעה, הפסולים לסכך, וההלכה קובעת⁹ שאף אם, "הפכך על ציריהן" – "שאינן בהן ארבעה"¹⁰ – הם פסולים, כי "כיון דיש שם

פסול עליהן", הם נפסלים, "בכל ענין"¹¹. וכפי שמסביר הגאון הראגוטשובי¹² שדבר האסור משום גזירה עקב דבר אחר אסור (תקרה) נעשה אף הוא, "כמו עצם האיסור", ואינו אסור רק כאשר ישנו, "טעם האיסור". וכך בעניננו, שלמרות שטעם איסור בישולי נכרים הוא "משום חתנות", הרי ענין זה נעשה, "כמו עצם האיסור", והוא קיים גם כאשר הטעם, חשש חתנות, אינו קיים.

ב. הסיפור בגמרא אודות אכילה מסכין של נכרי

ויש לומר, שהמקור לדעתם של רוב הפוסקים הוא הסיפור המובא בסיום מסכת עבודה זרה בקשר להלכה על הכשרת סכין של גיעולי נכרים, "לאכול בה צונן"¹³, ואם נסביר שאיסורו של הסכין היה עקב בישולי נכרים¹⁴, יתורצו מספר שאלות המתעוררות על הסיפור. וכך נאמר בגמרא:

מר יהודה ובאטי בר טובי הווי יתבי קמיה דשבור מלכא (=ישבו לפני המלך שבור, שהיה

(* וסיום מס' עבודה זרה.

1) ע"ז לו, סע"ב.

2) שם לו, רע"א. ולהעיר מר"ן שם, דומיא דקרא בעינן, ע"ש.

3) פרשתנו ב, כח. – ובירושלמי ע"ז פ"ב ה"ח. שבת פ"א ה"ד) למדו זה מהפסוק שלפניו (פרשתנו שם, ו). ובתיב"ע בב' המקומות, כד ח"י.

4) רא"ש – הובא בטור יו"ד סו"ס קיג. רא"ה – הובא בב"י שם. דיעה הב' שו"ע שם סט"ו. ועוד (ראה אנציקלופדי' תלמודית ע' בשולי גוים ע' תרעג), וש"י.

5) פרש"י ע"ז לו, ב ד"ה והשלקות. ביצה טו, א ד"ה אין בהם. תוס' ע"ז לו, ב ד"ה והשלקות: לה, א ד"ה אלא. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ה"ט. ועוד. וראה לקמן בפנים סעיף ו.

6) ב"י שם (מהרא"ה הובא בתשובת הר"ן).

7) ב"י שם. וראה הנסמך באנציקלופדי' שם.

8) לשון הרשב"א – הובא בב"י שם.

9) סוכה יד, ב. רמב"ם הל' סוכה פ"ה ה"ז. טוש"ע (ודארה"ז) או"ח תרכ"ט ס"ח (ס"ל).

10) כ"ה ברמב"ם, טוש"ע ודארה"ז שם. וברש"י סוכה שם. (ד"ה הפכן), שהוא פחות מג". וראה מהרש"א שם.

11) רש"י שם ד"ה פסולה.

12) צפע"ג לרמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ז ה"ב.

13) ש,נועצה עשרה פעמים בקרקע" – וזה מהני (לא רק להעביר השמנונית שעל הסכין – ראה רש"י ע"ז שם ד"ה שאין. תוד"ה אמר שם. ועוד – כ"א) גם למה שבלוע תוך קליפת הסכין מצד דוחקא דסכינא (ר"ן למשנה ע"ז עה, ב): שלכן מהני נעיצה בקרקע גם לדבר חרוץ (טור יו"ד סו"ס קכא ובב"י שם ד"ה ומה שכתב) שאוסר כדי נטילה (שו"ע יו"ד ר"ס צו. וראה ש"ך שם סק"ב. שו"ע אדה"ז או"ח סתמ"ז סנ"ט). וראה גם מהרש"א סוף ע"ז. וראה הערה הבאה.

14) אלא שצ"ע (והיפוש) להדיעות שהכלים של בישולי נכרים מותרים מפני שאין בפליטה משום חתנות – אולי סכין שאני דסתם סכין אינו נקי מן שמנונית (שו"ע אדה"ז שם סנ"ח. רמ"א שם ס"ז. ועוד), ונמצא שיש איסור בענין וא"כ אין רא"י מהסיפור בע"ז לשאר כלים של בישולי נכרים.

אבל ראה מהרש"א הנ"ל, שבהסיפור דע"ז כבר העביר השמנונית ע"י שפסק אתרוגא כו'. ובכלל מסתבר שסכיניו של מלך הוא נקי משמנונית (ע"ז מה שהביא בט"ז יו"ד ס"י סק"ז גבי חנוני).

א געשריי, מיט נאָך אַ בקשה ותביעה און נאָך אַ דערמאָנונג: „עד מתי“!..

און דורך דעם טוט ער אויף אַז משיח צדקנו קומט אַריין איצטער אין דעם ביהכנס, און נעמט מיט אַלע אידן דאָ בתוך כלל ישראל אין ארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

(משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, ת"ב (נדחה), י"ד אב (לפני ערבית) ו"א אב (תנשא))

כמדובר לאחרונה כו"כ פעמים, שלפי כל סימני הגאולה "הנה זה (משיח) בא"1 תיכף ומיד ממש (ומה שמשיח עדיין לא בא אינו מובן כלל).

ענין זה מתחזק יותר כאשר נמצאים כעת בבית משולש, ביהכנס, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שהוא מעין והכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש: ביתי בית תפלה², בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית³), ובית גמילות חסדים (שנמשכת ע"י) הקרבת הקרבנות⁴.

. . . ובפרט שנוסף לכך ה"ז גם זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, כשנעשית התגברות חדשה ד(לידת ו)מזל משיח צדקנו, ונוסף לזה – בשנת ה'תנשא, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות דהגאולה האמיתית והשלימה (עליהם נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁵).

ומכל זה מובן – שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגלים לביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמשיח צדקנו, "מלך

גוי), אייתו לקמייהו אתרוגא (=הביאו לפנייהם אתרוגא), פסק (=חתך) אכל, פסק והב ליה לבאטי בר טובי, הדר (=לאחר מכן) דצה עשר זימני בארעא (=נעץ את הסכין עשר פעמים בקרקע) – כפי שנאמר בגמרא שכך יש לעשות כדי להכשיר סכין – פסק הב ליה למר יהודה. אמר ליה באטי בר טובי: והוא גברא לאו בר ישראל הוא (=וכי אני איני בן ישראל, שאינך מכשיר את הסכין לפני השימוש בו בשבילי?) אמר ליה: מר קים לי בגויה ומר לא קים לי בגויה (רש"י: „רב יהודה – מכיר אני בו שהוא פרוש ולא יאכל דבר איסור, אבל כך איני מוחזק שתהא פרוש כל כך“). איכא דאמרי אמר ליה (=ולפי דעה אחרת אמר לו): אידכר מאי עבדת באורתא (=זכור מה שעשית בלילה שעבר). (רש"י: „דרך פרסיים למסור נשים לאכסנאים וכששיגרן להם בלילה שעבר, קיבל באטי, ורב יהודה לא קיבל“).

בפשטות נראה, שההבדל בין שתי הדעות לגבי תשובתו של המלך שבור הוא, שלפי התשובה הראשונה אמר המלך שאין הוא בטוח אם באטי פרוש מדבר איסור – „בך איני מוחזק“. ולפי הדעה השנייה ידע המלך בודאות שבאטי אינו פרוש מדבר איסור, שהרי „זכור מה שעשית“.

לפי זה אין מובן: אם באטי קיבל את הנשים הפרסיות ועבר על איסור ודאי, מדוע אמר המלך, לפי הדעה הראשונה, רק „לא קים לי בגויה“? ודחוק ביותר לומר, שהדעות השונות נחלקות ביניהן לגבי עצם המציאות¹⁵ אם ארע המאורע של „עבדת באורתא“ אם לאו.

ג. השאלה המתעוררת לפי פירוש התוספות

בעלי ה„תוספות“¹⁶ אומרים, שבאטי לא חטא בקבלו את הנשים הנכריות, כי הוא היה „עבד קצת שמעוכב גט שחרור“, ולעבד מותרת אשה נכרית.

15 ראה שד"ח כללים מע' המ"ם כלל קסד.
16 סוף ע"ז (ובב"ח שם). תוד"ה מסר נדה מ, א. וראה גם ריטב"א ע"ז ונדה שם.

ויש לומר, שרש"י, שאינו מדגיש שבאטי לא חטא, ובעלי התוספות – נוקטים כל אחד בשיטתו הוא: בהלכה שבמסכת גיטין¹⁷ „נתייאשתי מפלוני עבדי... אין לו תקנה אלא בשטר“, מפרש רש"י: „אין לו תקנה – בבת ישראל ולא בשפחה, שהרי משוחרר הוא קצת...“, ואילו בעלי התוספות אינם מסבירים שם¹⁸ כרש"י, אלא ש„אין לו תקנה, בבת חורין קאמר, אבל בשפחה שרי (= מותר)“. ובדומה לכך גם לגבי באטי, אשר היה „מעוכב גט שחרור“¹⁹, הרי לדעת רש"י אסורה לו שפחה²⁰, ולדעת התוספות מותרת לו, וכן נכרית²¹.

ולפי פירוש התוספות שלעיל אין מובן: אם באטי לא עבר על איסור, מדוע אמר לו המלך „אידכר מאי עבדת באורתא“?

הריטב"א²² מסביר, ש„שבור מלכא לא היה יודע זה, ולפיכך חשד אותו שכשם שלא נזהר מן הנכרית לא יחוש לגיעולי נכרים, וזה אינו, כי עבד מוזהר הוא בכל האיסורין, וכשם שאסור בחזיר ובנבלה אסור בגיעוליהן“.

אך, לכאורה, הסבר זה אינו „חלק“ לגמרי: הרי המלך שבור היה „בקי בדינים“²³, כפי שמוכח גם מסוגיא זו עצמה, ואין מסתבר שהוא לא ידע את ההלכה שעבד מותר בנכרית. וכן קשה לומר שהוא לא ידע שבאטי

17 לט, ריש ע"ב.
18 מ, א ד"ה איתו.
19 בתוס' (ותוס' הרא"ש) נדה שם „עבד הוה“ (וראה פסקי התוס' ע"ז שם). אבל בפשטות כוונתם כמ"ש בע"ז שם „עבד קצת שמעוכב גט שחרור“. וראה רמב"ם, ריטב"א וחדא"ג מהרש"א קידושין ע, ב.
20 ועד"ז בנכרית. ואף שלדעת רש"י (קידושין סט, א) ועוד ישראל אסור בשפחה מה"ת (משום ולא יהי' קדש גו' – תצא כג, יח), משא"כ נכרית דרך זנות בצנעא הוא רק גזירה דרבנן* (ע"ז לו, ב) – מ"מ, מכיון דזה שאסור בשפחה (לרש"י) הוא מפני „שמשוחרר הוא קצת“, מסתבר לומר שאסור הוא גם בנכרית.
21 ראה גם מהר"ט קידושין שם.
22 ע"ז שם. וראה גם ריטב"א נדה שם.
23 רש"י ותוס' סוף ב"מ.

(* אלא ש"א שגם זה הוא איסור מה"ת – ראה אנציקלופדי תלמודית ע' בעל ארמית (ע' יד ואילך) וש"נ.

הוא עדיין „עבד קצת“, כי רבי יהודה הכריז זאת ברבים²⁴.

ד. שאלות נוספות המתעוררות על הסיפור הנ"ל

כן יש להבין בפרטי הסיפור:

ניתן להבין מדוע לקח באטי את האתרוג מן המלך, וכפי שנראה מן הסיפור, אכל אותו, וזאת – לא משום שהוא לא היה זהיר באיסור גיעולי נכרים, או משום שהוא לא ידע את ההלכה בענין זה (שהרי משאלתו, וההוא גברא לאו בר ישראל מובן שהוא ידע זאת והדבר חרה לו), אלא משום שאילו לא היה אוכל את מה שנתן לו המלך, הוא היה מורד במלכות²⁵, וזהו חשש של פיקוח נפש²⁶, הדוחה כל התורה – „יעבור ואל יהרג“²⁷,

(ושאלתו, וההוא גברא לאו בר ישראל הוא) – מדוע לא מנע המלך את האיסור גם ממנו, מבאטי בר טובי, לאחור שראה שהמלך מנע ממנו יהודה דבר איסור, אינה סותרת לכך).

אך עדיין תמוה הדבר מצד המלך שבור:

(א) אם המלך לא רצה להכשיל בדבר איסור²⁸, האם די בכך שאין הוא בטוח („לא קים לי בגויה“) שבאטי פרוש מדבר איסור, כדי להכשילו בודאי, לתת לו לאכול דבר אסור?

(ב) אף לפי הדעה שבאטי בודאי עבר על האיסור בלילה (או לפי שיטת רש"י, או רק לדעת המלך שבור לפי שיטת התוספות) – אין

[24] קידושין שם.

[25] ראה ער"ו עבודת עבודה (לר"ש קלוגר) ע"ז שם.

[26] ראה חגיגה ה, ב. במב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ח. ולהעיר ממגילה יג, סע"ב.

[27] סנהדרין עד, א.

[28] גם את"ל דב"נ אינו מחוייב בלפני עור (הדיעות בזה – ראה שדיח' כללים מע' הוא"ז כלל כו סק"ג) – הרי בנדר"ד רואים ששבור מלכא ה"י נזהר בזה (מאיזה טעם שהוא).

ומה, ששיגר להם שני שפחות" (לשון התוס' ע"ז שם, ועד"ו ברש"י שם, כששיגרנו כו"ל) – אינו שייך לנדר"ד, כי כיון שכן ה' „דרך פרטים“ הנהגה רגילה – נעשה זה ע"י משרתי המלך הממונים על הכנסת אורחיו, לא שהמלך ה' משגר (וכמפורש בתוד"ה מסר נדה מז, א).

זו סיבה לכך שהוא יכשילו באיסור נוסף? הרי ייתכן שאכן באטי לא היה יכול להתגבר על הנסיון הגדול²⁹ של יצר העבירה עם הנכרית, אך בכל זאת הוא זהיר במאכלים אסורים. ובמיוחד כאשר איסור זנות עם נכרית, שלא ב„דרך חתנות“, בצנעה, הוא איסור דרבנן³⁰, ואילו גיעולי נכרים הוא איסור מן התורה³¹.

(ג) התמיהה היא אף גדולה יותר: כיון שהמלך שבור נעץ את הסכין בקרקע בשביל מר יהודה ב"ן כ"ך וב"ן כ"ך, הרי הוא יכול היה לעשות זאת מספר דקות לפני כן, לפני נתינת האתרוג לבאטי, ועל ידי כך למנוע גם את באטי מן האיסור – ומדוע הוא דחה את נעיצת הסכין בקרקע רק לאחור הנתינה לבאטי, באופן שהוא יאכל דוקא דבר איסור?

ה. איסור הסכין אינו משום מאכלים אסורים

כדי להבין יש להקדים ולהבהיר שהאיסור להשתמש בסכיניו של המלך שבור לא היה עקב איסור המאכלים האסורים שנבלעו בו בבית המלך,

שהרי בהיותו מלך, ו„כלום חסר לבית המלך“³², אין לומר שהשתמשו לחיתוך פירות (אתרוג) באותו סכין אשר בו השתמשו לחיתוך תבשילי בשר רותח וכדומה. בודאי היו שם סכינים מיוחדים לפירות, ולא נבלעו בהם מאכלים אסורים,

אלא השימוש בסכין נאסר משום בישולי נכרים³³ – השתמשו בסכין גם לחיתוך פירות

[6] רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ד.

[7] רמב"ם שם.

[8] ראה ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 254. וש"נ.

[9] ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 237. אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' תפה.

[10] ראה שיחת אחש"פ תש"ל (נדפסה בהמשך תרס"ו בהוספות. לקו"ש ח"ז ע' 209).

[11] „קול קורא“ בהקריאה והקדושה תש"א-תש"ג (אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך).

[12] ראה לקו"ש חכ"ח ע' 289. וש"נ.

ובפשטות – אַז אַ איד איז מאמין באמונה שלימה, אַז משיח צדקנו, „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"ל⁶, און אַלס „משיח ודאי“ (דורך דעם וואָס „עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל“)⁷ – קומט איצטער ממש אַריין אין דעם בית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ער פירט אַלע אידן בתוך כלל ישראל אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

שטייענדיק באלף הששי עצמו, לאחרי „חצות“ האלף, לאחרי שנת ה'ת"ק⁸, און לאחרי די פאַרשידענע קיצים וואָס זיינען שוין דורך, בשנת תר"ח⁹ ושנת תרס"ו¹⁰, ביז – די הכרזה פון נשיא דורנו „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה“ (בשנות תש"א-תש"ג)¹¹, וואָס בשנים אלו איז אַלץ מערער צוגעקומען אין גילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים איז אין דעם צוגעקומען מערער און מערער, ביז – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו אין אַ פינה נידחת בעולם, און ניט נאָר וואָס דאָרטן האָבן דערגרייכט די תוצאות פון הפצת המעינות חוצה, נאָר אויך די מעינות פון פנימיות התורה בעצמם.

. . . מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, און דער ביהמ"ק איז עומד ומוכן למעלה, ועד"ו בנוגע צו אַלע ענינים – איז שוין „הכל מוכן לסעודה“, מ'האָט אַלע ענינים פאַרטיק ווי אין אַ פאַרמאָכטע תיבה און מ'האָט אָפּגעגעבן די תיבה און איר שליסל צו יעדער איד¹²,

די איינציקע זאָך אויף וואָס מ'וואָרט איז – אַז אַ איד זאָל געבן נאָך

הוספה בשורת הגאולה

לג.

ווי גערעדט לאחרונה כו"כ פעמים, אַז לויט אַלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא"1 תיכף ומיד ממש (און דאָס וואָס משיח איז נאָך ניט געקומען איז אינגאַנצן ניט פאַרשטאַנדיק).

* * *

דער ענין איז נאָך שטאַרקער געפֿינענדיק זיך איצטער אין אַ בית משולש, אַ ביהכנסת, ביהמ"ד און בית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – וואָס דאָס איז מעין והכנה צו דעם בית המקדש השלישי, וואָס איז אויך אַ בית משולש: ביתי בית תפלה², בית תורה (מקום סנהדרין לעבן לשכת הגזית³), און בית גמילות חסדים (וואָס ווערט נמשך דורך) הקרבת הקרבנות⁴.

... ובפרט אַז דערצו איז דאָס אויך דער זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, ווען עס ווערט אַ התגברות חדשה פון (לידת ו)מזל משיח צדקנו, און דערצו נאָך – אין דעם יאָר ה'תנש"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, ביז די נפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה (אויף וועלכע עס שטייט „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"5).

איז דערפון אַלעם מובן – אַז די איצטיקע צייט און דער דאָזיקער אָרט איז אַ זמן ומקום הכי מסוגל אויף ביאת משיח צדקנו.

(1) שה"ש ב, ח. ובשהש"ר עה"פ.

(2) ישע"י נו, ז.

(3) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד.

סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב.

(4) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבט וט"ו בשבט תשמ"ז (לקו"ש חל"א ע' 235 ואילך).

סה"ש תשמ"ז – שיחת ש"פ תרומה. וש"נ.

(5) מיכה ז, טו.

לקוטי

מבושלים וחרופים³⁴, והוא בלע בישולי נכרים^{34*}.

לפי זה מובנת הדעה של „איכא דאמרי", שהמלך שבור אמר „אידכר מאי עבדת באורתא":

כאמור, הטעם לאיסור בישולי נכרים הוא „משום חתנות" – „בנותיהן". וכיון שבאטי היה מותר ב„בנותיהן", לדעת התוספות, הרי לא חל עליו איסור בישולי נכרים, שנובע מאיסור בנותיהן³⁵.

אמנם, כאמור לעיל, איסור בישולי נכרים נעשה „כמו עצם האיסור", ולכן הוא נשאר בעינו גם כאשר הטעם מתבטל, הרי לא כך בענינו, כי –

בנוסף לכך, שהכלל של „נעשה כמו עצם האיסור" קיים רק כאשר דנים אודות חפץ מסויים, שכבר חל עליו „שם פסול", הרי הוא נשאר אסור „בכל ענין". אבל במקרים שבהם לפי ההגיון אין האיסור חל מלכתחילה, כיון שטעם האיסור אינו קשור לענין זה מעיקר הדין³⁶ אין הדבר כך. כפי שרואים בענינו, שישנם מקרים רבים שבהם אין קיים איסור בישולי נכרים כיון שמלכתחילה לא קשורה לכאן בכלל הגזירה „משום חתנות"³⁷.

(34) כולל – פירות שאינם נאכלים כמו שהם חי. (34*) וצ"ע שעכצ"ל שהאתרוג עצמו לא הי' אסור משום בישולי נכרים (אף שאינו נאכל כמו שהוא חי) – כדמוכח מזה שרב יהודה אכל האתרוג – היינו שנתבשל ע"י ישראל!

(35) אף שלא הותר לו דרך חתנות שהוא איסור מה"ע (ע"ז לו, ב) רק שלא גזרו עליו משום נשג"ז (נשג"א) – תוס' נדה שם (וראה מהרי"ט הנ"ל) – מ"מ, אם הותר לו בנותיהן (דרך זנות עכ"פ), כש"כ שאין לאסור לו בישולי נכרים.

(36) ראה לדוגמא – שו"ע יו"ד ר"ס קטו ובפר"ח* (ועוד) שם, וש"נ. וראה אנציקלופדי' תלמודית ע' דבר שבמנין צריך מנין כו' (ע' תשא ואילך) וש"נ.

(37) ראה אנציקלופדי' תלמודית ע' בשולי גוים (ע' תרנח ואילך. ע' תרסו. וש"נ).

(* ע"פ הדוגמא שהביא בפר"ח שם מריש ע"ז דלפני אידיהן של נכרים ג' ימים אסור לשאת ולתת עמהם ומ"מ רב יהודה שדר ל"י קורבנא כו' ידענא ב"י דלא פלח כו' (ע"ז סד. ע"ב) ואל"ל. הובא בתודה"ה אסור בריש המס' – יש לקשר טיפוס המס' לתולדות. שבשניהם מודגש דבמקום שלא שייך טעם האיסור לא גזרינן.

דברים שיחות

ובנוסף לכך, קיום האיסור גם כאשר הטעם מתבטל הוא רק כאשר אין חשש בישולי הנכרים יובילו לאיסור חתנות, אבל עצם איסור חתנות קיים במקרים כאלו. אך לא כן בענינו, לגבי באטי, הרי לא חל איסור חתנות מלכתחילה, ואין כלל מקום לומר שיחול איסור בישולי נכרים משום שהוא עלול להביא לידי חתנות.

ובדומה לכך ניתן להסביר את תשובתו של המלך שבור „אידכר מאי עבדת באורתא" לפי שיטת רש"י, שבאטי היה אסור בנכרית, למרות היותו „עבד קצת": כיון שאיסור בישולי נכרים הוא רק כדי להימנע מ„בנותיהן", לכן סבר, שאין כלל טעם והכרח למנוע מבאטי את הסייג לאיסור – „בנותיהן" – בעוד אשר הוא לא נזהר באיסור עצמו.

1. שתי הדעות בגמרא בהתאם לשני הטעמים לאיסור בישולי נכרים

לפי זה ניתן להבין, לפי הדעה הראשונה, מדוע לא אמר המלך שבור „אידכר מאי עבדת באורתא":

בנוסף לטעם שהוזכר לעיל לגבי איסור בישולי נכרים – „משום חתנות" – ישנו לאיסור זה עוד טעם: „שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא"³⁸. ויש לומר ששתי הדעות בגמרא תלויות בשני הטעמים, ונחלקות ביניהן לגבי השאלה מהו הטעם העיקרי לאיסור זה: לפי הדעה השניה, „איכא דאמרי", הטעם העיקרי הוא „משום חתנות", ולכן דברי המלך „אידכר מאי עבדת באורתא" מבהירים מדוע אין למנוע מבאטי בישולי נכרים (לפי דברי התוספות, כיון שהוא מותר בבנותיהן, ולדעת רש"י – מפני שהוא לא היה זהיר באיסור בנותיהן). אבל לפי הדעה הראשונה הטעם העיקרי הוא

(38) רש"י ע"ז לה, רע"א [וכבר הקשו עליו (ב"ח יו"ד ר"ס קיב. ועוד) סתור א"ע (ראה לעיל הערה 5). ואכ"מ]. ועוד (ראה אנציקלופדי' שם (בתחלת הערך), וש"נ).

יש לומר, שהטעם לכך הוא, שכבוד המלך חשוב לישומו של עולם, „שאלמלא מוראה (של מלכות) איש את רעהו חיים בלעו“⁴², וגם בני נח מצווים על כך⁴³, ולכן חל החיוב לכבדם גם על ישראל.

יוצא מכך, שעקב כבוד המלך, אסור היה⁴⁴ למלך שבור לנעוץ את הסכין בקרקע^{44*} בפני באטי וזמר יהודה. וכיון שבאטי, באכלו את האתרוג, גם ללא נעיצה בקרקע, אינו עובר על איסור, ולהיפך, הוא חייב לאכול זאת משום חשש פיקוח נפש, כאמור לעיל בסעיף ד'⁴⁵ – לכן היה המלך שבור חייב לתת לו את האתרוג בלי לנעוץ לפניו כן את הסכין בקרקע.

לפי זה יש לבאר את הסברו של המלך שבור, שהוא נעץ את הסכין דוקא עבור מר יהודה, כי „מר קים לי בגויה“: כוונתו לא היתה לומר, שלגבי מר יהודה הוא היה בטוח שהוא לא יאכל דבר איסור, ולגבי באטי היה ספק בדבר, אלא „קים לי בגויה“ – המלך שבור ידע בודאות שמר יהודה לא יאכל את האתרוג בשום אופן⁴⁶, למרות שמותר לו לפי ההלכה, ואפילו במקרה של פיקוח נפש,

ובמיוחד אם מדובר אודות רב יהודה אשר נאמר עליו בגמרא⁴⁷, שהוא היה מן הראשונים – „קמאי“ – אשר „הוו קמסרי נפשייהו אקדושת השם“, אף כאשר אינם חייבים בכך⁴⁸.

(42) אבות פ"ג מ"ב.

(43) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 158 ואילך.

(44) דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול (טוטה מא, ב. ו"ט).

(44*) אבל אין להקשות איך נתן להם החתיכת אתרוג, והרי גם להאכיל ולהשקות הוא היפך כבודו של מלך (ראה קידושין לב, ב) – כי שם המדובר ש„עומד ומשקה“ (וכיו"ב) – כהנהגת משרות, משא"כ נתינת פרס ומתנה. – ולהעיר מב"ד (פצ"ב, ה) נתן לו יוסף.

(45) ראה תניא אגה"ק סכ"ז „ונעשה היתר [גמור]“. וידועה השק"ט אם רק נדחו או הותרו (ראה לקו"ש ח"א ע' 347 ואילך, ו"ט). וראה שו"ע אדה"ז אר"ח סקצ"ז ס"ה: שהיתר הוא אוכל ומצוה הוא עושה.

(46) כדיוק לשון רש"י „פרוש כל כך“ (כנ"ל הערה 39).

(47) ברכות כ, א. – בסיפור דשבור מלכא הלשון „מר יהודה“, אבל ראה רש"י (הובא בתוס') ע"ז שם „רב יהודה“.

ובקדושין ע, ב: מכריז רב יהודה כו' באטי בר טובי' כו'.

(48) עץ יוסף לע"י יוסף ברכות שם. וראה כס"מ להל' יסודי התורה פ"ה ה"ד.

„שלא יהא ישראל רגיל... ויאכילנו דבר טמא“, ולגבי חשש זה אין הענין של „עבדת באורתא“ מהווה מענה.

אך עדיין אין מובן, כדלעיל, לפי הדעה הראשונה: כיצד מהווה טענתו של המלך שבור „לא קים לי בגויה“ הצדקה להכשלת באטי בדבר איסור³⁹?

כן אין מובן לפי הדעה השניה לשיטת רש"י: אמנם, באטי לא היה זהיר ב„בנותיהן“, ולכן אין הכרח להקפיד לגביהן בסייג לאיסור בנותיהן – אך בכל זאת היה טוב יותר אילו הקדים ונעץ את הסכין בקרקע לפני חיתוך האתרוג בבאטי, ועל ידי כך למונעו מן האיסור, שהרי אין זה כרוך בשום טורח מיוחד.

ז. אסור למלך לעשות מלאכה משום כבודו

ההסבר לכך הוא:

ההלכה⁴⁰ היא, שפרנס שנתמנה על הציבור אסור לו לעשות מלאכה לפני שלושה. על-אחת-כמה-וכמה אמורים הדברים לגבי מלך.

למרות שהמלך שבור היה נכרי, הרי הלכה זו יש לה טעם הגיוני, הקיים בשלימותו גם לגבי נכרי, ובמיוחד כדי שהנכרי עצמו ינהג כך, ובכלל, חייבים לכבד גם את מלכי אומות העולם⁴¹.

(39) את"ל (דלא כנ"ל הערה 33) שהאתרוג ה' מותר (כי ה' רוב בהאתרוג לגבי הבלוע שבסכין) – נמצא, ששבור מלכא לא הכשילו בדבר איסור. ומ"מ לא נתן למר יהודה עד שנעץ הסכין בקרקע, כי „מר קים לי בגויה“ שלא יאכלנו אף שמתור* (ע"ד המבואר לקמן בפנים סעיף ז).

וכדיוק לשון רש"י (ע"ז שם), „פרוש כל כך“. אבל עדיין לא מתורצת שאלה ה' שבפנים.

(40) קידושין ע, א. רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ה ה"ד. טוטה"ע חו"מ ס"ח ס"ד.

(41) ראה סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ס"ט"י (ובמ"מ שם).

(* מכיון ששבור מלכא לא ה' צריך לעשות כן לכתחילה. ובפרט ש"א (רשב"א והב"א בבי" לטו"ד סצ"ט ד"ה ומ"ש רבינו בזה בשם הרשב"א. ש"ך י"ד סקט"ו סק"ז) דגם ביסודי נכרים לא בטלי ברוב כ"א בס'.

ולכן היה המלך שבור מוכרח לנעוץ בשבילו את הסכין בקרקע⁴⁹.

אך לא כן לגבי באטי, אשר „לא קים לי בגויה“, המלך שבור היה מסופק אם הוא ימסור נפשו על ענין זה (ולא אם הוא נמנע בכלל מאיסורים ח"ו) – ולכן אסור היה למלך שבור לוותר על כבודו כמלך ולעשות את המלאכה של נעיצת הסכין בקרקע לפני חיתוך האתרוג בשביל באטי⁵⁰.

ח. הקפדה בקיום תורה ומצוות גורמת לגוי לכבד את היהודי

מסיפור זה נלמדת הוראה גם לעבודת ה': מסופר כאן אודות שני אנשים אשר ישבו לפני המלך שבור והיו חייבים בכבודו. אחד מהם נבהל מפני המלך הנכרי ואכל משום כך את הפרי שהמלך חתך בסכין בלתי-כשר, במצאו היתר למעשהו משום פיקוח נפש וכדומה – והנה, כלפי יהודי זה לא רחש המלך כבוד כלל.

(49) ואין בזה היפך כבודו של מלך, מכיון שעשה זה שלא יכשל באיסור, ע"ד הא דסוטה שם (וראה תוס' שם) „מצוה שאני“.

(50) עפ"ז יש לתרץ ג"כ זה ששבור מלכא הקדים לתת האתרוג לבאטי קודם מר יהודה – דלכאורה, הו"ל לכבד מר יהודה קודם (ועי"ז לא ה' מכשיל גם באטי, ובאופן זה נעיצת הסכין בקרקע אינה בשביל באטי ואין זה היפך כבודו של מלך) – כי רצה שילמדו מהנהגתו דין, שבשביל באטי אסור לו לוותר על כבודו.

ואילו השני, אשר המלך שבור אמר עליו „קים לי בגויה“ שהוא לא יעבור על שום איסור אפילו תוך פגיעה בכבוד המלך, ועד כדי מסירות נפש – דוקא יהודי זה, לא זו בלבד שלא אבד חנו בעיני המלך, אלא להיפך – המלך שבור עצמו ויתר על כבוד המלכות והטריח את עצמו כדי לשרת את מר יהודה.

כי, לכאורה, המלך יכול היה לקרוא לאחד ממשרתיו ולצוותו לנעוץ את הסכין בקרקע, או לומר למר יהודה עצמו לעשות זאת?

אלא, כאשר גוי רואה לפניו יהודי ירא-שמים, שזהיר מאיסורים עד כדי מסירות נפש, הרי אז הוא מוותר על כבודו, ואפילו כבודו של מלך⁵¹, כדי שיוכל לשרת יהודי זה. ולא לשרתו בלבד, אלא להיענות לו ולסייע לו גם בגופו – בכל ההידורים, כאמור לעיל שלפי ההלכה מותר היה למר יהודה לאכול את האתרוג ללא נעיצת הסכין בקרקע.

ועל ידי התנהגות זו נעשה „סיום“ ל„עבודה זרה“ – מבטלים את העבודה הזרה בעולם, ומביאים לידי „והיתה לה' המלוכה“⁵² בכל העולם כולו, „והיה ה' למלך על כל הארץ“⁵³, בקרוב ממש.

(משיחת י"ט כסלו תשל"א)

(51) ומקרא מלא דיבר הכתוב – והיו מלכים אומנין (ישעי' מט, כג. וראה זבחים יט, א דהובא זה באיגודר מלך פרס).

(52) עובד' בסופו.

(53) זכרי' יד, ט.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד